

ASIGURAREA ECHILIBRULUI FINANCIAR ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERII

CAZAC Ianina, lector universitar

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

In a general way, the equilibrium evokes the idea of harmony between the different elements of a system, which in the financial field translates into the harmonization of resources with needs. At each economic agent level there is a proper financial equilibrium as part of the overall financial equilibrium. It supports economic relations specific to the market

economy, which through specific forms, methods and techniques participate in the formation and distribution of the bank funds at microeconomic level in order to achieve the supply, production and sales processes.

Keywords: financial equilibrium, economic entity, treasury, working capital, finance, bankruptcy, liquidity.

Succesul fiecărei întreprinderi ține de mărimea resurselor financiare, modul de repartizare a acestora, dar și efectuarea plăților și a încasărilor într-o anumită perioadă de timp. Astfel obiectivul principal al întreprinderii este optimizarea continuă a raportului dintre încasările și plățile bănești pentru a-și putea realiza, în condițiile de raționalitate și eficiență, obiectivul său de activitate.

În condițiile economiei concurențiale, echilibrul se manifestă sub forma unei stări proprii pieței generată de acțiunea agenților economici în calitatea lor de producători și consumatori, care urmăresc realizarea propriilor interese. Agenții economici, producători, urmăresc maximizarea rezultatelor financiare în condițiile unor prețuri date, iar consumatorii – satisfacerea necesităților la un nivel cât mai înalt, în raport cu veniturile de care dispun.

Echilibrul financiar al întreprinderii reflectă echivalența dintre resursele financiare și mijloacele economice necesare desfășurării activității operaționale a întreprinderii, dintre capitalurile avansate în circuitul economic și veniturile înregistrate ca urmare a utilizării lor.

Echilibrul financiar al oricărei întreprinderi este esențial pentru existența și dezvoltarea acesteia, întrucât îi asigură autonomia de funcționare. Asigurarea echilibrului financiar înseamnă suficiență de mijloace bănești pentru efectuarea plăților curente, acoperirea integrală a costurilor și cheltuielilor întreprinderii, înseamnă asigurarea unei egalități între necesarul de resurse financiare și posibilitățile de procurare a acestora, toate acestea contribuie la menținerea unor raporturi la nivel cu parteneri de afaceri.

Analiza echilibrului financiar se poate realiza conform “conceptului francez” și “conceptului american”. În baza “conceptului francez” analiza echilibrului financiar se efectuează cu ajutorul indicatorilor: situația netă, fondul de rulment, necesarul de fond de rulment și trezoreria netă.

Fondul de rulment apare ca o marjă de securitate financiară care permite întreprinderii să facă față riscurilor diverse pe termen scurt, fiind expresia realizării echilibrului financiar pe termen lung și a contribuției acestuia la înfăptuirea echilibrului financiar pe termen scurt.

Conform “conceptului american” capitalul de lucru (fondul de rulment), uneori numit capital de lucru brut, înseamnă, pur și simplu, active circulante, iar prin capitalul de lucru net se înțeleg activele circulante (lichidități propriu-zise, cash sau cont current, valori mobiliare lichide, efecte comerciale de primit-creanțe comerciale și stocuri, care presupun că pot fi convertibile în bani lichizi în decursul unui an) minus pasivele curente (sursele de fonduri, sumele cu care s-a depășit contul în bancă “overdrafts”, împrumuturi bancare, efecte comerciale emise de firmă, salarii și impozite de plătit).

Principalele relații care exprimă existența echilibrului financiar la nivel de întreprindere pot fi prezentate prin egalitățile dintre necesarul de fonduri pentru înfăptuirea obiectivelor economice și posibilitățile de procurare a acestora; cheltuielile generate de activitățile desfășurate de întreprindere și veniturile provenite din aceste activități; încasările și plățile [2,p.112].

Asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii constituie obiectul de bază a analizei. Estimarea echilibrului financiar la nivelul întreprinderii poate fi studiată:

1. Din punct de vedere al intereselor acționarilor, se constată că echilibrul financiar este atins dacă nivelul rentabilității obținute, compensează nivelul riscului.

2. Din punct de vedere al intereselor managerilor întreprinderii, determinarea echilibrului financiar este dependentă de obiectivul maximizării valorii entității economice.

3. Din punct de vedere al intereselor creditorilor, asigurarea echilibrului financiar este legată de rambursarea creditelor și de primirea remunerării convenite anterior.

În cadrul întreprinderii se poate recurge la următoarele modalități de realizare a echilibrului financiar:

1. Nevoile de fond de rulment sunt finanțate în întregime din resursele stabile (FR pozitiv) sau parțial din resurse stabile și resurse ciclice, a căror valoare totală permite degajarea unei trezorerii pozitive. Acest echilibru trebuie să fie structural, adică pe o perioadă îndelungată.

2. Resursele stabile și ciclice finanțează parțial nevoile de fond de rulment, diferența fiind acoperită din credite de trezorerie. Dar, nevoia de fond de rulment constituie o nevoie permanentă care este finanțată în acest caz, din resursele de trezorerie prezente, resurse care vor căpăta un caracter stabil, structural, dacă întreprinderea nu reușește să-și reconstituie fondul de rulment (FR) și/sau să-și limiteze nevoia de fond de rulment (NFR). Situația nu devine riscantă decât atunci când proporția împrumuturilor bancare atinge niveluri inacceptabile. Această situație poate fi viabilă dacă întreprinderea continuă să beneficieze de resurse de trezorerie de la partenerii săi financiari.

3. Creditele bancare curente, dar și resursele în fondul de rulment, finanțează o parte din activele fixe, nevoile din fondul de rulment și disponibilitățile. Este vorba aici de o situație cu mari riscuri financiare, datorită dependenței totale a întreprinderii față de bănci. Situația finanțării integrale a nevoilor de fond de rulment din credite de trezorerie este critică, dacă nu are caracter ocazional, și impune reconstituirea structurii financiare (restructurarea fondului de rulment, diminuarea pe cât posibil a nevoii de fond de rulment).

4. Resursele induse de ciclul exploatării se adaugă surplusului de resurse permanente (FR pozitiv) pentru a finanța nevoile ciclice și a degaja un important excedent de lichidități. Acest tip de echilibru se înregistrează foarte rar la o întreprindere industrială, echilibru în care ea degajă resurse de fond de rulment (RFR). Totuși, se poate întâmpla ca o

întreprindere industrială să degaje resurse de fond de rulment în afara exploatării (RFRE) net superioare necesarurilor de fond de rulment, ceea ce poate explica originea RFR-urilor. O firmă de distribuție degajă structural RFRE importante, deoarece ea dispune de necesari scăzute și resurse importante. Plasarea disponibilului se poate face în valori imobiliare de plasament, în titluri imobilizate, etc.

5. Resursele permanente nu sunt suficiente pentru a finanța totalitatea imobilizărilor, acestea din urmă fiind finanțate prin resurse de fond de rulment degajate de întreprindere și de credite bancare curente. O întreprindere industrială deține o autonomie totală deoarece acum depinde în finanțarea imobilizărilor sale nu numai de clienți și de furnizor, dar și de bănci. Un asemenea echilibru poate fi considerat drept precar datorită riscurilor financiare foarte mari pe care le prezintă. Mai multe situații pun întreprinderea într-o situație delicată: instabilitatea resurselor fondului de rulment care nu asigură cu certitudine finanțarea activelor fixe, pierderea încrederii de către bănci, care pot în orice moment să înceteze acordarea de credite bancare, cât și pierderea controlului întreprinderii datorită dependenței sale crescute față de terți și față de sistemul bancar.

Realizarea echilibrului financiar ridică problema alegerii strategiei de finanțare a nevoii de fond de rulment: finanțarea integrală cu fonduri permanente (care presupun o lipsă de flexibilitate), sau parțială și în completare cu resurse de scurtă durată. Se poate afirma că există o parte stabilă (structurală) a nevoii de fond de rulment care trebuie, în principiu, să fie finanțată din fondurile permanente și o parte aleatoare (conjuncturală) care poate fi finanțată de capitalurile provizorii (credite bancare curente). Strategia optimă de finanțare va fi cea care asigură cel mai scăzut cost al procurării capitalurilor [1,p.90].

O întreprindere este dezechilibrată din punct de vedere financiar și este firesc, deoarece echilibrul este dinamic, sau este o luptă continuă cu dezechilibrele ce apar. Pentru refacerea echilibrului financiar sunt sintetizate trei tipuri de soluții:

1) O primă soluție constă în diminuarea necesarului de fond de rulment, constând în:

– *Diminuarea stocurilor*, care concură la refacerea echilibrului financiar. Această acțiune este însă periculoasă, deoarece riscul de ruptură a stocurilor, atât la nivelul fabricației (materii prime), cât și la nivelul vânzărilor (produse finite și mărfuri) poate influența negativ rentabilitatea întreprinderii. Prin urmare, este o acțiune excepțională pentru o durată scurtă de timp.

– *Reducerea cifrei de afaceri* este o altă acțiune de refacere a echilibrului financiar. Aceasta influențează direct rentabilitatea, de aceea nu este utilizată.

– *Scurtarea duratei de încasare a creanțelor* este o acțiune sănătoasă și fără risc. O bună reorganizare a duratei de încasare a creanțelor poate să reducă numărul de situații neplăcute, care pot produce o serie de dezechilibre financiare.

– *Creșterea duratei de plată către furnizori* este utilizată spontan de către toate întreprinderile aflate în dificultate.

2) O a doua ipoteză vizează faptul că întreprinderea *nu-și întărește capitalurile sale permanente și nu este în măsură să-și reducă necesarul de fond de rulment.*

– *Descoperirea bancară.*

– *Scontul.*

– *Aportul în cont curent.*

3) *Consolidarea capitalurilor permanente* reprezintă o metodă al cărei risc și cost sunt minime. Punerea în practică a acestei metode se poate realiza prin următoarele modalități:

– *Creșterea de capital prin aport în numerar.*

– *Creșterea de capital prin aport în natură.*

– *Împrumuturile pe termen lung* (împrumuturi obligatare sau alte împrumuturi).

– *Aportul în cont curent blocat.*

Întreprinderea constituie o entitate economică ce creează valori într-un domeniu de activitate și care generează fluxuri financiare, fluxuri materiale și fluxuri informaționale ce au o simplă finalitate, și anume obținerea profitului.

Trezoreria unei întreprinderi ocupă locul central în evoluția sistemului informațional economic, deoarece toate operațiunile economice se exprimă valoric, iar majoritatea lor presupun transferuri interne sau externe de bani. În același timp, trezoreria unei întreprinderi joacă rolul unui filtru pentru majoritatea operațiunilor ce se desfășoară în limita restricțiilor impuse de acoperirea financiară a acestor operațiuni.

La nivelul întreprinderii, între activitățile financiare desfășurate se înscrie și problematica trezoreriei, adică a resurselor, care reiese din activitățile desfășurate și asigurarea echilibrului între încasări și plăți într-o gestiune eficientă. Prin intermediul trezoreriei, fiecare întreprindere își evaluează nevoile de capital, în dependență de modul de folosință, în plasamentele stabile și plasamentele ciclice.

Trezoreria reprezintă ansamblul plasamentelor și disponibilităților în cadrul întreprinderii, sau cu alte cuvinte investițiile și mijloacele bănești de care dispune entitatea economică într-o anumită perioadă de timp. În literatura de specialitate, apare definiția de trezorerie netă, care poate fi determinată prin diferența dintre fondul de rulment net și nevoia fondului de rulment și include numerarul, mijloacele bănești și încasările.

Trezoreria netă este expresia cea mai concludentă a desfășurării unei activități echilibrate și eficiente. Ea relevă calitatea echilibrului financiar general al întreprinderii, atât pe termen lung, cât și pe termen scurt. Înregistrarea unei trezorerii nete pozitive, în cadrul mai multor exerciții succesive, demonstrează succesul întreprinderii în viața economică și posibilitatea plasării rentabile a disponibilităților bănești pentru întărirea poziției ei pe piață [5, p. 48].

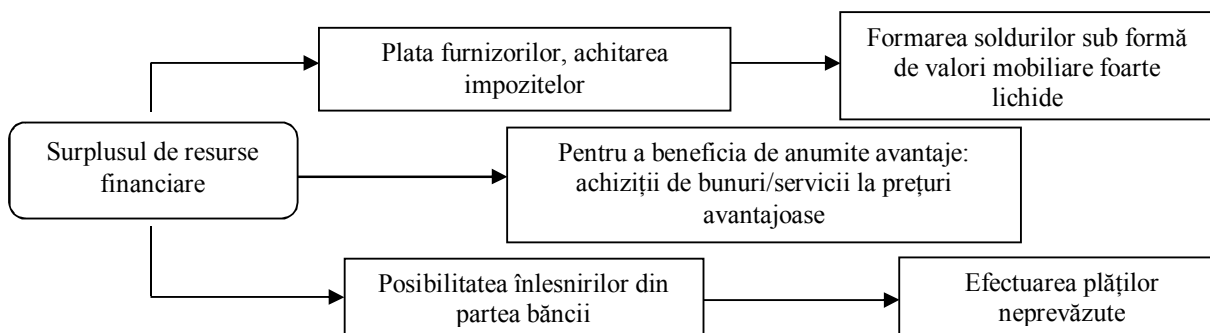
Trezoreria unei firmei influențează toate sectoarele de activitate, de la aprovizionarea cu materie primă și materiale, pînă la achitarea salariilor muncitorilor. O gestiune incorectă sau în condiții economice nefavorabile poate atrage după sine penalități și amenzi în sume colosale, care în final vor duce la faliment.

Trezoreria netă (TN) a firmei este reprezentată printr-o diferență între fondul de rulment financiar și nevoia fondului de rulment, care poate descrie întreprinderea din două puncte de vedere:

1. Trezoreria netă pozitivă, care este rezultatul întregului echilibru financiar al întreprinderii, iar excedentul de finanțare, expresia cea mai concludentă a desfășurării unei activități eficiente, se va regăsi sub forma disponibilităților bănești în conturi bancare și în casă. Această situație favorabilă se concretizează într-o îmbogățire a trezoreriei, întrucît întreprinderea dispune din abundență de lichidități, care îi permit atât rambursarea datoriilor financiare pe termen scurt, cît și efectuarea diverselor plasamente eficiente și în deplină siguranță pe piața monetară și/sau financiară. Se poate vorbi în acest caz și de autonomie financiară pe termen scurt.

2. Trezoreria netă negativă a entității economice, semnifică un dezechilibru financiar, la încheierea exercițiului contabil, un deficit monetar acoperit prin angajarea de noi credite pe termen scurt. Această situație evidențiază dependența întreprinderii de resursele financiare externe, urmarindu-se obținerea celui mai mic cost de procurare al noilor credite, prin negocierea mai multor surse de astfel de capital (creditele de trezorerie sau creditele de scont). Situația de dependență sau de tensiune asupra trezoreriei, limitează autonomia financiară pe termen scurt. Echilibrul financiar are la bază relația fundamentală a trezoreriei, și anume suma dintre indicatorii: nevoia fondului de rulment și trezoreria netă a întreprinderii într-o anumită perioadă de gestiune [1,p.33].

Argumentarea deținerii, în permanență, de către întreprindere a surplusului de resurse bănești se datorează unor cauze și împrejurări, care sunt menționate în figura de mai jos.

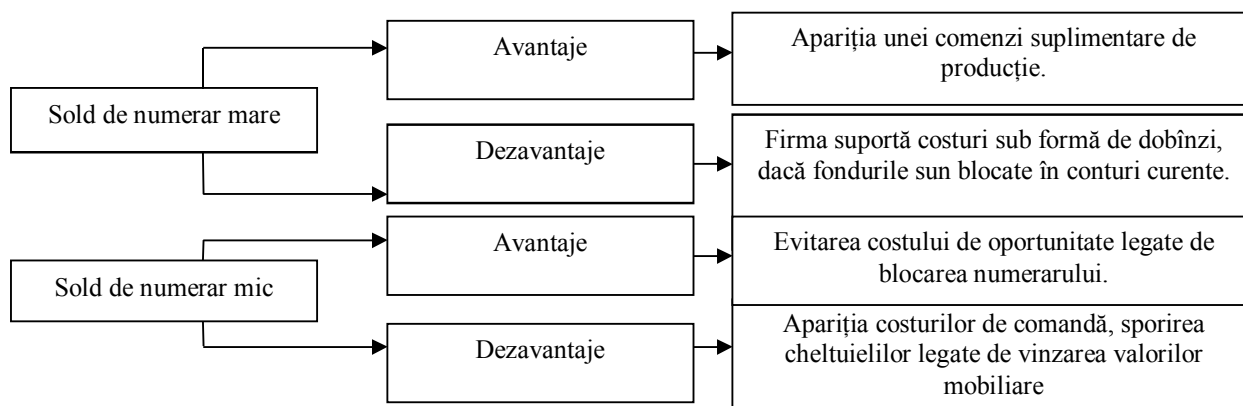
Figura 1. Rolul deținerii excedentului de mijloacele bănești în activitatea întreprinderii

Atît existența unui sold de numerar mai mare decît cel strict necesar, cît și lipsa de numerar implică atît avantaje, cît și dezavantaje pentru întreprindere, prezentate în figura care urmează.

O întreprindere poate fi considerată competitivă, numai dacă activitatea sa degajă în permanență excedent de trezorerie. Excedentul de trezorerie reflectă surplusul efectiv de trezorerie degajat de activitatea de exploatare. Acesta măsoară capacitatea întreprinderii de a face față nevoilor de autofinanțare a investițiilor privind creșterea valorii de piață a întreprinderii și a nevoilor de rambursare a datoriilor financiare, inclusiv a plăților pentru impozite și dividende.

Sarcinile trezorerie ce tind spre realizarea echilibrului financiar, se concretizează în:

- a) accelerarea încasărilor ce sunt derulate de întreprindere;
- b) aprecierea și evaluarea diferitor surse de finanțare pe termen scurt, care să asigure o rentabilitate a fondurilor investite;
- c) alegerea mijloacelor de plată adaptate nevoilor întreprinderii;
- d) elaborarea bugetului de trezorerie;
- e) asigurarea lichidității firmei;
- f) prevederea și asigurarea diferitor fluxuri de intrare și de ieșire în/din trezorerie [3,p.130].

Figura 2. Avantajele și dezavantajele soldului de numerar mare și mic

ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII POTENȚIALULUI ECONOMIC-MANAGERIAL ÎN CONTEXTUL ASIGURĂRII SECURITĂȚII NAȚIONALE

O întreprindere poate fi considerată competitivă, numai dacă activitatea sa degajă în permanență excedent de trezorerie. Excedentul de trezorerie reflectă surplusul efectiv de trezorerie degajat de activitatea de exploatare. Acesta măsoară capacitatea întreprinderii de a face față nevoilor de autofinanțare a investițiilor privind creșterea valorii de piață a întreprinderii și a nevoilor de rambursare a datoriilor financiare, inclusiv a plăților pentru impozite și dividende.

Sarcinile trezorerie ce tind spre realizarea echilibrului financiar, se concretizează în:

- g) accelerarea încasărilor ce sunt derulate de întreprindere;
- h) aprecierea și evaluarea diferitor surse de finanțare pe termen scurt, care să asigure o rentabilitate a fondurilor investite;
- i) alegerea mijloacelor de plată adaptate nevoilor întreprinderii;
- j) elaborarea bugetului de trezorerie;
- k) asigurarea lichidității firmei;
- l) prevederea și asigurarea diferitor fluxuri de intrare și de ieșire în/din trezorerie [3,p.130].

Trezoreria constituie elementul esențial în gestiunea financiară a firmei ce evidențiază rezultatul întregii activități a întreprinderii și modul de respectare a cerințelor echilibrului financiar.

În condițiile economiei de piață o întreprindere poate fi considerată competitivă numai dacă activitatea sa degajă în permanență excedent de trezorerie. Excedentul de trezorerie oferă posibilitatea finanțării creșterii economice, efectuării unor plasamente rentabile ori conservarea mijloacelor bănești în condiții de inflație, etc.

O apreciere a echilibrului financiar a unei întreprinderi și o evaluare a stării acestuia nu se poate baza doar pe analiza fondului de rulment, a nevoii de fond de rulment și a trezoreriei, ci ea trebuie completată cu analiza indicatorilor de lichiditate, solvabilitate considerați indicatori de bonitate financiară, dar și cu alți indicatori ce exprimă modul de gestionare a întreprinderii.

Acești indicatori nu exprimă gradul în care întreprinderea dispune de surse permanente pentru a-și acoperi utilizările permanente sau gradul în care întreprinderea își acoperă utilizările temporare din excedentul de resurse temporare, ci ei arată doar capacitatea întreprinderii de a face față termenelor de plată, capacitatea de transformare a activelor sale în disponibilități sau pur și simplu averea întreprinderii, patrimoniul său net.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. BĂRBUȚĂ-MIȘU, Nicoleta. *Finanțele întreprinderii*. Galați: Ed. EUROPLUS, 2010. 114 p.
2. COCONOIU, D., POPESCU, M. *Economia și gestiunea întreprinderii*. București: Ed. Pro-Universitară, 2008. 324 p.
3. COVLEA, Marian. *Finanțele întreprinderii*. București: Ed. Pro-Universitară, 2011. 230 p.
4. DRAGOTĂ, V., CIOBANU A. *Evaluarea întreprinderilor*. București: Ed. Economică, 2002. 336 p.
5. DUMITRU, Marin. *Finanțele întreprinderii*. București: Ed. Fundației România de Mâine, 2006. 276 p.
6. БАЛЫЧЕВ С.Ю., БАТЬКОВСКИЙ М.А., ХРУСТАЛЁВ Ю. Е. *Финансовое здоровье и развитие предприятия*. Москва: «Гипростроймост», 2003. 245 с.